

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ПРИКАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНІКА
ПЕДАГОГІЧНИЙ ІНСТИТУТ
КАФЕДРА СОЦІАЛЬНОЇ ПЕДАГОГІКИ**

ОКСАНА ВОРОЩУК

ТЕХНОЛОГІЇ РОБОТИ СОЦІАЛЬНОГО ГУВЕРНЕРА

Методичні рекомендації

**для студентів спеціальності 6.01.01.05 -
соціальна педагогіка**

Івано-Франківськ – 2010

**МІНСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ПРИКАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНІКА
ПЕДАГОГІЧНИЙ ІНСТИТУТ
КАФЕДРА СОЦІАЛЬНОЇ ПЕДАГОГІКИ**

ОКСАНА ВОРОЩУК

ТЕХНОЛОГІЇ РОБОТИ СОЦІАЛЬНОГО ГУВЕРНЕРА

Методичні рекомендації

**для студентів спеціальності 6.01.01.05 -
соціальна педагогіка**

Івано-Франківськ – 2010

УДК 37.013.42
ББК 74.66
В-75

Технології роботи соціального гувернера. Методичні рекомендації /
Уклад. О. Д. Ворошук. – Івано-Франківськ, 2010. - 42 с.

Рецензенти:

І. М. Петрюк – кандидат педагогічних наук, доцент кафедри загальної і соціальної педагогіки Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича

Г. І. Лемко – кандидат педагогічних наук, доцент кафедри соціальної педагогіки Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника

Друкується відповідно до рішення вченої ради Педагогічного інституту Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника від “” 2006 р. (протокол №).

О. Д. Ворошук, 2010

ВСТУП

Державною національною програмою «Освіта (Україна ХХІ століття)» одним із пріоритетних напрямів реформування освіти визнано родинне виховання. Саме сім'я є підґрунтям формування особистості, вона є наріжним каменем духовного, економічного та соціального розвитку суспільства. Так, у ст. 59 Закону України «Про освіту» зазначається:

1.«Виховання в сім'ї є першоосною розвитку дитини як особистості».

2.«Батьки і особи, які їх замінюють, зобов'язані: постійно дбати про фізичне здоров'я, психічний стан дітей, створювати належні умови для розвитку їх природних здібностей; сприяти здобуттю дітьми освіти у закладах освіти або забезпечувати повноцінну домашню освіту відповідно до вимог щодо її змісту, рівня та обсягу...».

Високий стандарт домашнього навчання і виховання в історії світової цивілізації забезпечувала гувернерська педагогічна система. У «Великому тлумачному словнику сучасної української мови» «гувернантка», «гувернер» визначаються як особи, що наймалися для домашнього виховання й початкового навчання дітей в буржуазних і дворянських родин. Звісно, на сучасному етапі гувернерство набуває оновленого змісту і, крім дошкільної та початкової освіти, охоплює такі форми роботи, як позашкільна, репетиторство тощо. Однак саме у ХХІ ст. проблема індивідуалізації освіти в сім'ї постала особливо гостро у зв'язку з доцільністю здійснення індивідуального виховання обдарованих дітей та дітей з відхиленням від норми поведінки. Домашній наставник може надати кваліфіковану допомогу учням, які відстають від ровесників у навчанні, в період підготовки до вступу у перший клас, здійснювати адаптацію до нового шкільного режиму дня, перебувати з дитиною під час тривалої хвороби і в реабілітаційний період. Професійної консультації потребують і батьки. Отож завданням соціального гувернера є задоволення освітніх, виховних потреб, що виникають у сучасних сім'ях і є значущими для суспільства в цілому.

За навчальним планом спеціальності «Соціальна педагогіка» (бакалавр) вивчення курсу «Технології роботи соціального гувернера» передбачено протягом VII семестру. Методичні рекомендації укладено із урахуванням переходу до модульної організації навчання.

Відбір і організація змісту навчання при модульному підході характеризується структурованістю, відповідністю цілям, зв'язком змісту навчального матеріалу з процесуальною стороною його викладу, послідовністю, гнучкістю та варіативністю. Структура модулів позначається логічним поєднанням навчального матеріалу в одне ціле, його зміст набуває варіативного характеру, що передбачає використання

різноманітних методів і форм організації, реалізацію принципу індивідуального підходу в навчанні тощо.

Чільне місце відводиться самостійній роботі студентів, що сприяє поглибленню і більш міцному засвоєнню знань, формує уміння працювати з літературою, знаходити відповіді на запитання, розвиває навички творчого підходу до вирішення поставлених завдань, а значить, сприяє підвищенню професійної підготовки.

У рекомендаціях подано орієнтовний навчально-тематичний план проведення основних занять з курсу. Загальний обсяг дисципліни складає три кредити (104 години), поділеного на два модулі: лекції (22 години); семінарські заняття (32 години); завдання для самостійної роботи; варіанти підсумкового контролю за рівнем засвоєння знань; рекомендована література, програмові вимоги, термінологічний словник.

Методичні рекомендації мають пошуковий характер. З вдячністю будуть сприйняті конструктивні зауваження і пропозиції до них, щоб після апробації і доопрацювання підготувати відповідний посібник.

ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН КУРСУ

№ теми	Назва теоретичних блоків	Кількість годин			
		Авдиторна робота			Самостійна робота
		Авдиторні	Лекції	Практичні	
	Модуль 1. Генезис і розвиток гувернерства	34	6	10	21
1	Виникнення гувернерства в світовій суспільній цивілізації		2	2	8
2	Характеристика гувернерства в кінці XVIII-XIX ст. Гувернерські методики гувернерського виховання в Російській імперії.		2	4	6
3	Функціонування гувернерства у XX – на початку XXI ст.		2	4	7
	Модуль 2. Технології роботи соціального гувернера з сімєю і дітьми різних вікових груп	38	8	12	20
4	Зміст та особливості діяльності соціального гувернера у сім'ї		2	4	6
5	Особливості роботи соціального гувернера з дітьми дошкільного і молодшого шкільного віку .		2	4	6
6	Авторські методики раннього розвитку дітей		2		3
7	Виховання дитини у грі			2	
8	Профілактика емоційних та поведінкових проблем у дошкільному віці.		2		5

9	Методика підготовки дитини до школи			2	
	Модуль 3. Особливості роботи соціального гувернера з різними категоріями вихованців	36	8	10	13
10	Технології роботи соціального гувернера з дітьми з особливими потребами		2	2	4
11	Особливості навчання і виховання обдарованої дитини		2	2	5
12	Технології організації дозвілля дитини у сім'ї		2	4	
13	Соціальне гувернерство в дитячому будинку сімейного типу		2	2	4
	Всього:	108	22	32	54

ЗМІСТ ЛЕКЦІЙ

МОДУЛЬ 1. ГЕНЕЗИС І РОЗВИТОК ГУВЕРНЕРСТВА

ТЕМА 1. ВИНИКНЕННЯ ГУВЕРНЕРСТВА В СВІТОВІЙ СУСПІЛЬНІЙ ЦИВІЛІЗАЦІЇ

Актуальність відновлення інституту гувернерства у соціальному середовищі сучасної України. Підходи світової науки до виникнення гувернерства як системи формування особистості. Гувернерське виховання в країнах Стародавнього Сходу. Система гувернерського виховання в Стародавній Греції. Індивідуалістичні підходи до виховання в Стародавньому Римі. Домашнє навчання і виховання в Київській Русі.

Література: 3; 4; 17; 21; 33;35; 36; 50; 56; 60; 77; 87.

ТЕМА 2. ХАРАКТЕРИСТИКА ГУВЕРНЕРСТВА В КІНЦІ ХVІІІ-ХІХ ст. ГУВЕРНЕРСЬКІ МЕТОДИКИ ВИХОВАННЯ В РОСІЙСЬКІЙ ІМПЕРІЇ

Тенденції розвитку гувернерства в періоди Відродження та Реформації. Гувернерство у період українського Відродження. Методичні підходи до теорії й практики індивідуального домашнього виховання й навчання у ХVІ – ХVІІІ ст.Й. Песталоцці, Й. Гербарт, А. Дістервег про домашнє виховання і навчання. Основні педагогічні течії ХІХ ст. Стан гувернерства в Російській Імперії у ХVІІІ - ХІХ ст. Основні положення концепції Ястребцева про гувернерське виховання і навчання дитини. Ф. Кочержинський про навчання за звуковим методом. І. Паульсон про методику навчання читання. Система навчання читання Ф. Грекова. В. Волкович та С. Лібрович про значення книжки в житті дитини.

Література: 3; 4; 7; 21; 35; 37; 38; 51; 64;76.

ТЕМА 3. ФУНКЦІОНУВАННЯ ГУВЕРНЕРСТВА У ХХ – НА ПОЧАТКУ ХХІ СТ.

Основні педагогічні течії кінця ХІХ – початку ХХ ст. Методика гувернерського виховання в Російській імперії у ХІХ – на початку ХХ ст. Місце гувернерського домашнього навчання і виховання в радянській системі освіти. Стратегічні напрямки і методики індивідуального виховання ХХІ ст.

Література: 2; 4; 10; 21; 36; 38; 59; 60; 77;79.

Модуль 2. Технології роботи соціального гувернера з сім'єю і дітьми різних вікових груп.

ТЕМА 4. ЗМІСТ ТА ОСОБЛИВОСТІ ДІЯЛЬНОСТІ СОЦІАЛЬНОГО ГУВЕРНЕРА У СІМ'І

Роль дорослого у вихованні та розвитку дитини. Виховна функція сім'ї. Особливості сімейного виховання дошкільників. Типи поведінки батьків. Авторитет батьків. Принципи сімейного виховання. Виховний потенціал сім'ї. Педагогічна культура батьків та їх виховання. Вивчення сімейного ладу та психолого-педагогічної культури сім'ї. Методика контактної взаємодії з сім'єю. Консультування у роботі соціального гувернера. Ідеї педагогіки співробітництва у діяльності соціального гувернера.

Література: 2; 6; 9; 11; 15; 30; 44; 52; 58; 66; 73; 83; 88; 93.

ТЕМА 5. ОСОБЛИВОСТІ РОБОТИ СОЦІАЛЬНОГО ГУВЕРНЕРА З ДІТЬМИ ДОШКІЛЬНОГО ТА МОЛОДШОГО ШКІЛЬНОГО ВІКУ

Вікова періодизація дитинства. Особливості анатомо-фізіологічного та психологічного розвитку дітей дошкільного віку. Показники рівня розвитку дитини. Особливості виховання дітей дошкільного віку. Врахування індивідуальних особливостей дітей. Врахування темпераменту у вихованні дитини.

Вікові кризи у розвитку дітей (1, 3 і 6-7 років). Поради соціального гувернера щодо пом'якшення їх протікання. Основні потреби дітей дошкільного віку. Психолого-педагогічна характеристика дітей молодшого шкільного віку (6—7 — 10—11 років) Проблеми психології молодшого шкільного віку (соціальна ситуація розвитку молодшого школяра; навчальна діяльність як провідна; новоутворення психічного розвитку; розвиток пізнавальної сфери; розвиток емоційно-вольової сфери та особистості молодшого школяра). Особливості діяльності соціального гувернера з дітьми молодшого шкільного віку: поради щодо виконання домашніх завдань, профілактика психологічного навантаження школяра, привчання до праці. Комп'ютер і здоров'я дитини молодшого шкільного віку. Діяльність соціального гувернера з дітьми підліткового віку

Література: 1; 8; 9; 12; 13; 18; 34; 39; 48; 62; 70; 75; 99.

ТЕМА 6. АВТОРСЬКІ МЕТОДИКИ РАНЬОГО РОЗВИТКУ ДІТЕЙ.

Особливості „раннього розвитку” дітей. Огляд авторських методик раннього розвитку (методики Зайцева, Нікітіних, Глена Домана, Сесіль Лупан, Марії Монтессорі, Китаєва і Трунова, Методика Воскобовича, система ейдетики, Вальфдорська педагогіка, методика Павла Тюленева, Масару Ібука, Олени Данилової, Жанни Китайгорської, Джона Хольта, Гарднера, Шарлотти Мейсон, творчі методики - Гмошинської, Виноградова, Кирюшина). Критика методик раннього розвитку.

Література: 10; 18; 23; 34; 39; 62; 75; 77; 85; 96; 101.

ТЕМА 7. ПРОФІЛАКТИКА ЕМОЦІЙНИХ ТА ПОВЕДІНКОВИХ ПРОБЛЕМ У ДОШКІЛЬНОМУ ВІЦІ

Актуальність питання емоційних та поведінкових проблем у дітей дошкільного віку. Дитяча впертість: причини та поради. Агресивна поведінка дитини та основні напрямки роботи з нею. Страху у дітей. Особливості роботи соціального гувернера з тривожними дітьми. Гшерактивні діти: основні проблеми та поради для їх вирішення. Заздрість та суперництво між дітьми. Позиція соціального гувернера.

Література: 2; 6; 8; 9; 14; 19; 20; 22; 25; 32; 49; 55; 61; 87; 91.

Модуль 3. Особливості діяльності соціального гувернера з різними категоріями вихованців.

ТЕМА 8. ТЕХНОЛОГІЯ РОБОТИ СОЦІАЛЬНОГО ГУВЕРНЕРА З ДІТЬМИ З ОСОБЛИВИМИ ПОТРЕБАМИ ТА ЇХ БАТЬКАМИ

Діти з особливими потребами як актуальна проблема соціальної педагогіки. Проблеми сімей, які виховують дітей-інвалідів. Взаємодія соціального гувернера з сім'єю, що виховує дитину з особливими потребами. Система реабілітації дитини з особливими потребами. Функції, форми, методи та підходи до діяльності соціального гувернера у роботі з сім'ями, що виховують дітей з особливими потребами. Педагогічна допомога родині (матері) у вихованні дитини з особливими потребами.

Література: 6; 43; 46; 67; 69; 73; 87.

ТЕМА 9. ОСОБЛИВОСТІ ОРГАНІЗАЦІЇ НАВЧАННЯ ТА ВИХОВАННЯ ОБДАРОВАНОЇ ДИТИНИ

Поняття дитячої обдарованості. Типологія обдарованості. Проблеми обдарованих дітей. Принципи, функції, знання та вміння, необхідні соціальному гувернеру у роботі з обдарованими дітьми. Умови розвитку обдарованості дитини. Діти індиго та особливості соціально-педагогічної роботи з ними.

Література: 6; 8; 9; 16; 18; 23; 24; 39; 55; 57; 89; 93; 96; 100.

ТЕМА 10. ТЕХНОЛОГІЯ ОРГАНІЗАЦІЇ ДОЗВІЛЛЯ У РОДИННОМУ КОЛІ

Дозвільно-оздоровча сфера сім'ї. Функції, рівні, закономірності дозвілля. Значення сімейних традицій у житті родини. Свята, обряди в родинному колі: родини, хрестини, дні народження, новосілля, похорони. Розробка та представлення сценарію сімейного свята для дитини.

Література: 10; 30; 44; 53; 57; 93; 95; 100.

ТЕМА 11. СОЦІАЛЬНЕ ГУВЕРНЕРСТВО В ДИТЯЧОМУ БУДИНКУ СІМЕЙНОГО ТИПУ

Основні положення щодо організації ДБСТ. Актуальні проблеми функціонування ДБСТ. Підготовка батьків до створення ДБСТ. Проблеми адаптації дітей у ДБСТ. Забезпечення партнерської взаємодії батьків та дітей. Проблеми адаптації дитини до життя у ДБСТ (чи прийомній сім'ї). Напрямки діяльності та функції соціального гувернера у ДБСТ. Методи виховання дітей у прийомних сім'ях та ДБСТ. Формування ідентичності дитини та підвищення її самооцінки. Попередження та вирішення конфліктів у ДБСТ. Поради батькам-вихователям щодо деяких поведінкових, емоційних проблем дітей (крадіжки, вживання нецензурних слів, шантаж батьків, депресії) та проблем у інтелектуального розвитку (невстигання у школі).

Література: 2; 6; 9; 11; 15; 22; 25; 32; 41; 45; 46; 47; 68; 73; 87.

ЗМІСТ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

МОДУЛЬ 1. ГЕНЕЗИС І РОЗВИТОК ГУВЕРНЕРСТВА

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ № 1.1. ВИНИКНЕННЯ І РОЗВИТОК ГУВЕРНЕРСТВА ВІД НАЙДАВНІШИХ ЧАСІВ ДО ХVІІІ СТ.

1. Питання для обговорення

- 1.1. Виховання у дохристиянську епоху.
- 1.2. Домашнє навчання і виховання в Київській Русі.
- 1.3. Особливості гувернерського виховання у країнах Стародавнього Сходу.
- 1.4. Система гувернерського виховання в Стародавній Греції.
- 1.5. Індивідуалістичні підходи до виховання в Стародавньому Римі.
- 1.4. Педагогічна система Середньовіччя.
- 1.5. Індивідуалістична педагогіка періоду Відродження.

2. Наукові повідомлення

- 2.1. Індивідуалістична педагогіка періоду Реформації.
- 2.2. Основні методи навчання і виховання в родинному вихованні середньовічного суспільства.
- 2.3. Домашнє навчання і виховання у ХV – ХVІІ ст. на території сучасної Молдови.

3. Питання для самоконтролю

- 3.1. Коли зародилося гувернерство?
- 3.2. Коли термін “гувернер” став загальноприйнятим у світовій педагогіці?
- 3.3. Назвіть провідні тенденції родинного виховання у найдавніші часи.
- 3.4. Охарактеризуйте особливості гувернерського виховання в країнах Стародавнього Сходу, Стародавній Греції, Стародавньому Римі.
- 3.5. Назвіть особливості гувернерського родинного виховання у східнослов'янському суспільстві.
- 3.6. Які тенденції розвитку педагогічної системи в епохи середньовіччя?
- 3.7. В чому суть гуманістичної педагогіки епохи Відродження?
- 3.8. Назвіть основні педагогічні течії середини ХVІ ст. Охарактеризуйте педагогічну діяльність визначних представників цих течій.
- 3.9. В чому суть філантропізму в педагогіці?
- 3.10. Назвіть особливості розвитку гувернерства в Україні в епоху Ренесансу.

ЛІТЕРАТУРА

1. Головащенко С. Історія християнства. – К.: Либідь, 1999. – 351 с.
2. Жураковский Г. Очерки по истории античной педагогики. – М.: АПН РСФСР, 1963. – С 174-180.
3. Златоструй. Древняя Русь. X – XIII вв. /Сост. А. Кузьмина, А. Карпова. – М.: Молодая гвардія, 1990. – 302 с.
4. История социальной педагогики: Хрестоматия-учебник: Учеб. пособие/ Под. ред. М. Галагузовой. – М.: Гуманитарный изд. Центр ВЛАДОС, 2000. – 544 с.
5. Історія української культури / За заг. ред. І. Крип'якевича. – 2-ге вид. – К.: Либідь, 1999. – 656 с.
6. Кинелев В., Миронов В. Образование, воспитание, культура в истории цивилизации. – М.: Гуманит. Издат. Центр ВЛАДОС, 1998. – 520 с.
7. Кравець В. Історія класичної зарубіжної педагогіки та шкільництва. – Тернопіль, 1996. – С. 4-87.
8. Куманецкий К. История культуры Древней Греции и Рима: Пер. с польс. – М.: Высш. шк., 1990. – 351 с.
9. Левківський М. Історія педагогіки: Підручник. – Київ, Центр навчальної літератури, 2003. – С. 13-30; 138-144.
10. Любар О., Стельмахович М. Історія української школи і педагогіки. – К., 2003. – С.25-78 .
11. Сарапулова Є. Психолого-педагогічні основи навчально-виховної діяльності гувернера. – К.: МАУП, 2003. – С. 6-32.
12. Сисоева С., Соколова І. Нариси з історії розвитку педагогічної думки. – К., 2003. – С. 15-34.
13. Ткачук І. Всесвітня історія християнства (від його повстання до Реформації). – Канада – Луцьк: Книжкова ф-ка «Християнське життя, 1999. – 495 с.
14. Фіцула М. Педагогіка. Посібник. – К., 2000. – С. 446-468; 493-509.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ № 1.2.

ПРОВІДНІ ЄВРОПЕЙСЬКІ ПЕДАГОГИ XVI – XVIII СТ. ПРО ДОМАШНЄ ІНДИВІДУАЛЬНЕ ВИХОВАННЯ І НАВЧАННЯ

1. Питання для обговорення

- 1.1. М. Монтень про систему домашнього виховання.
- 1.2. Я. А. Коменський про домашнє виховання дітей.
- 1.3. Дж. Локк про переваги індивідуального виховання перед

суспільним.

- 1.4. Ідея вільного виховання Ж.-Ж. Руссо.
- 1.5. Система домашнього виховання Ф. де Ламотта де Фенелона.
- 1.7. Система навчання і виховання І. Базедова.

2. Наукові повідомлення

- 2.1. Гувернерська система І. Канта.
- 2.2. Педагогічна система видатних українських педагогів XVI – XVIII ст. (С. Полоцький, Є. Савицький та ін.).

3. Питання для самоконтролю

- 3.1. Назвіть автора першої науково-методичної праці для гувернерів. Проаналізуйте цей фундаментальний твір.
- 3.2. В чому суть системи домашнього виховання Ф. де Ламотта де Фенелона?
- 3.3. Назвіть цілі і завдання виховання, висунуті Я. А. Коменським.
- 3.4. Як оцінював Коменський педагогічну діяльність і які вимоги ставив до професійної підготовки вчителя?
- 3.5. Назвіть основні твори Я. Коменського. Охарактеризуйте їх.
- 3.6. Чому “Материнська школа” Я. А. Коменського стала класикою світової педагогічної літератури?
- 3.7. Чому Дж. Локка вважають найвідомішим гувернером в історії світової педагогіки?
- 3.8. Яка мета виховання переслідується Дж. Локком? Якими рисами він наділяє джентльмена?
- 3.10. Які основні завдання ставить Дж. Локк перед вихованням джентльмена?
- 3.11. Які переваги індивідуального виховання перед суспільним відзначає Дж. Локк?
- 3.12. Яка з вікової періодизації особистості (Я. Коменського чи Ж.-Ж. Руссо) є найбільш науково обґрунтованою?
- 3.13. Чому роман Ж.-Ж. Руссо “Еміль, або Про виховання”, який сучасниками сприймається як “наївна літературна спроба”, для XVIII ст. виявився неординарним, оригінальним, а ідеї твору – геніальними?
- 3.14. В чому суть філантропізму в педагогіці? Хто представляв цю течію?

ЛІТЕРАТУРА

1. Коменский Я.А., Локк Дж., Руссо Ж.-Ж., Песталоцци И. Педагогическое наследие /Сост. В. Кларин, А. Джурина. – М.: Педагогика, 1989. – 416 с.
2. Кравець В. Історія класичної зарубіжної педагогіки та шкільництва. –

Тернопіль, 1996. – С. 122-197.

3. Левківський М. Історія педагогіки: Підручник. – Київ, Центр навчальної літератури, 2003. – С. 39-57.

4. Сарапулова Є. Психолого-педагогічні основи навчально-виховної діяльності гувернера. – К.: МАУП, 2003. – С. 20-27; 87-107; 180-184

5. Сисоєва С., Соколова І. Нариси з історії розвитку педагогічної думки. – К., 2003. – С. 15-27.

6. Фіцула М. Педагогіка. Посібник. – К., 2000. – С. 469-476.

7. Джон Локк. Педагогические сочинения. – М., 1939. – 320 с.

8. Бэкон Ф. Сочинения: В 2 т. – Т. 1. – М.: Мысль, 1977. – 567 с.; Т. 2. – 575 с.

9. Історія педагогіки / За ред.. М. Гриценка. – К.: Вища школа, 1973. – 447 с.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ № 1.3.

ВИСВІТЛЕННЯ МЕТОДИЧНИХ ПІДХОДІВ НАВЧАННЯ І ВИХОВАННЯ В ДОМАШНІХ УМОВАХ ПРОВІДНИМИ ЗАХІДНОЄВРОПЕЙСЬКИМИ ПЕДАГОГАМИ КІНЦЯ ХVІІІ – ПЕРШОЇ ПОЛОВИНИ ХІХ СТ.

1. Питання для обговорення

1.1. Й. Г. Песталоцці про домашнє виховання.

1.2. Й. Ф. Гербарт про індивідуалізацію навчально-виховного процесу.

1.3. А. Дістервег про індивідуальний підхід у вихованні.

1.4. Система виховання Г. Спенсера.

1.5. Ф. Фребель про домашнє виховання.

2. Наукові повідомлення

2.1. Р. Оуен про формування особистості.

3. Питання для самоконтролю

3.1. Чому ХІХ ст. вважають століттям розквіту гувернерства як системи домашнього виховання і навчання.

3.2. Назвіть основні педагогічні течії ХІХ ст. Охарактеризуйте педагогічну діяльність визначних представників цих течій.

3.3. Чому свою теорію освіти Й. Песталоцці називав елементарною? Вкажіть основні складові теорії.

3.4. Що складає основу “ Азбуки умінь” в педагогіці Й. Песталоцці?

3.5. Що вас приваблює в програмі вивчення дітей, запропонованої Й.

Песталоцці?

3.6. В чому сутність концепції виховуючого навчання Й. Гербарта?

3.7. Які основні принципи виховання поклав в основу своєї педагогічної системи А. Дістервег?

3.8. Які ступені розвитку дітей виділяє А. Дістервег? Проаналізуйте їх.

3.9. Які основні думки приваблюють вас в дидактиці розвиваючого навчання А. Дістервега?

3.10. В чому своєрідність виховної системи Й. Песталоцці та Й. Гербарта?

3.11. Назвіть основні засади виховної системи Г. Спенсера?

3.12. В чому полягає своєрідність системи навчання Г. Спенсера?

3.13. В чому суть виховної системи Ф. Фребеля?

ЛІТЕРАТУРА

1. История социальной педагогики: Хрестоматия-учебник: Учеб. Пособие/ Под. ред. М. Галагузовой. – М.: Гуманитарный изд. Центр ВЛАДОС, 2000. – 544 с.

2. Кинелев В., Миронов В. Образование, воспитание, культура в истории цивилизации. – М.: Гуманит. Издат. Центр ВЛАДОС, 1998. – 520 с.

3. Кравець В. Зарубіжна школа і педагогіка ХХ ст. – Тернопіль, 1996. – С. 44-89.

4. Кравець В. Історія класичної зарубіжної педагогіки та шкільництва. – Тернопіль, 1996. – С. 469-480.

5. Левківський М. Історія педагогіки: Підручник. – Київ, Центр навчальної літератури, 2003. – С. 79-97.

6. Сарапулова Є. Психолого-педагогічні основи навчально-виховної діяльності гувернера. – К.: МАУП, 2003. – С. 32-86.

7. Сисоєва С., Соколова І. Нариси з історії розвитку педагогічної думки. – К., 2003. – С. 15-89.

8. Фіцула М. Педагогіка. Посібник. – К., 2000. – С. 509-533.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ № 1.4. РОЗВИТОК ГУВЕРНЕРСТВА У ХХ СТ.

1. Питання для фронтальної бесіди

1.1. Назвіть основні педагогічні течії кінця ХІХ – початку ХХ ст. Охарактеризуйте педагогічну діяльність визначних представників цих течій.

1.2. Яке місце відводилося гувернерській системі домашнього навчання і виховання у радянській системі освіти?

1.3. Охарактеризуйте законодавчу базу щодо системи індивідуального навчання і виховання в Росії.

2. Питання для обговорення

2.1. А. Макаренко про сімейне виховання.

2.2. Засади родинного виховання В. Сухомлинського.

3. Наукові повідомлення

3.1. П. Наторп – основоположник соціальної педагогіки.

3.2. Гільдебранд – основоположник індивідуалістичної педагогіки.

4. Питання для самоконтролю

4.1. Розкрийте зміст книг А. Макаренка про проблеми сімейного виховання («Книга для батьків», «Лекції про виховання дітей»).

4.2. Які методи навчання молодших школярів В. Сухомлинського мають особистісно-орієнтоване спрямування?

4.3. В яких творах В. Сухомлинський розкриває конкретні форми становлення гуманної поведінки дітей. Охарактеризуйте їх.

ЛІТЕРАТУРА

1. История социальной педагогики: Хрестоматия-учебник: Учеб. Пособие/ Под. ред. М. Галагузовой. – М.: Гуманитарный изд. Центр ВЛАДОС, 2000. – 544 с.

2. Кинелев В., Миронов В. Образование, воспитание, культура в истории цивилизации. – М.: Гуманит. Издат. Центр ВЛАДОС, 1998. – 520 с.

3. Кравець В. Зарубіжна школа і педагогіка ХХ ст. – Тернопіль, 1996. – С. 44-89.

4. Кравець В. Історія класичної зарубіжної педагогіки та шкільництва. – Тернопіль, 1996. – С. 469-480.

5. Левківський М. Історія педагогіки: Підручник. – Київ, Центр навчальної літератури, 2003. – С. 79-97.

6. Сарапулова Є. Психолого-педагогічні основи навчально-виховної діяльності гувернера. – К.: МАУП, 2003. – С. 32-86.

7. Сисоева С., Соколова І. Нариси з історії розвитку педагогічної думки. – К., 2003. – С. 15-89.

8. Фіцула М. Педагогіка: Посібник. – К., 2000. – С. 509-533.

ПРАКТИЧНІ ЗАНЯТТЯ № 1.5.
ГУВЕРНЕРСЬКІ МЕТОДИКИ ДОМАШНЬОГО НАВЧАННЯ І
ВИХОВАННЯ В РОСІЙСЬКІЙ ІМПЕРІЇ У ХІХ – ПОЧАТКУ ХХ СТ.
(теоретична конференція)

1. Тематика повідомлень

- 1.1. Основні положення концепції Ястребцева про гувернерське виховання і навчання дитини.
- 1.2. П. Лесгафт та О. Лазурський про гувернерське виховання.
- 1.3. М. Даниленко про гувернерське виховання дітей в установах закритого типу
- 1.4. Е. д'Ерікур про систему індивідуального виховання.
- 1.5. Педагогічна цінність праць Г. Рукавишнікова "Виховання обдарованої дитини", "Виховання вередливої дитини".
- 1.6. А. Наумова про індивідуальне виховання.
- 1.7. А. Комб та І. Самойлович про шкідливість неправильного виховання.
- 1.8. Виховна система Д. Остен-Саксена.
- 1.9. Ф. Кочержинський про навчання за звуковим методом
- 1.10. В. Волкович та С. Лібрович про значення книжки в житті дитини.
- 1.11. Система навчання читання Ф. Грекова та І. Паульсона.

2. Питання для самоконтролю

- 2.1. Розкрийте основні положення концепції гувернерського виховання й навчання дитини, розроблену Ястребцевим.
- 2.2. Які шляхи застосування психологічних знань у педагогічній практиці накреслили О. Лазурський та П. Лесгафт?
- 2.3. Розкрийте суть програми гувернерського виховання М. Даниленка та Д. Остен-Саксена.
- 2.4. Назвіть провідні ідеї педагогічної праці А. Наумової «Поради про виховання дітей».
- 2.5. Розкрийте суть системи виховання Е. д'Ерікура.
- 2.6. Проаналізуйте погляди І Самойловича та А. Комба на помилки у сімейному вихованні та їх наслідки для подальшого життя вихованця.
- 2.7. В чому вбачається педагогічна цінність праць Г. Рукавишнікова "Виховання обдарованої дитини", "Виховання вередливої дитини"?
- 2.8. В чому суть навчання за звуковим методом Ф. Кочержинського?
- 2.9. Розкрийте особливості системи навчання читання Ф. Грекова та І. Паульсона.
- 2.10. Які думки висловлюють В. Волкович та С. Лібрович про значення книжки в житті дитини?

ЛІТЕРАТУРА

1. Волкович В. Воспитательное значение детской книги. – СПб. и М.: Изд. т-ва М. О. Вольф. – 1910. – 16 с.
2. Греков Ф. Методика обучения письму. – М., 1911. – 58 с.
3. Комб А. Ошибки и промахи в воспитании детей. – СПб. И М.: Изд. Т-ва М. О. Вольф. – 26 с.
4. Кочержинский Ф. Несколько разъяснений к обучению грамоте по звуковому способу // Русский Начальный Учитель. – М., 1984. - № 2. – С. 11-15.
5. Кравець В. Зарубіжна школа і педагогіка ХХ ст. – Тернопіль, 1996. – С. 56-89.
6. Кравець В. Історія класичної зарубіжної педагогіки та шкільництва. – Тернопіль, 1996. – С.334-489.
7. Либрович С. Книга – как подарок детям (какие книги дарить юному поколению). СПб. и М.: Изд. Т-ва М. О. Вольф. – 1910. – 26 с.
8. Наумова А. Советы о воспитании детей. – СПб.: Типография Департамента Уделов, 1961. – 32 с.
9. Остен-Саксен Д. Мысли о воспитании детей и советы детям моим, когда Бог благословит их добрыми женами и детьми: Изд. второе. – мМ.: Университетская типография (Катков и К) на Страстном бульваре, 1867. – 47 с.
10. Реабілітаційна педагогіка на рубежі ХХІ століття: Наук.-метод. збірник: У 2 ч./ Ред. Рада В. Доній, Г. Несен, І. Єрмаков та ін. – Ч. 1. – К.: ІЗМН, 1998. – 320 с.
11. Рукавишников Г. Воспитание даровитого ребенка. – СПб и М.: Изд. Т-ва М. О. Вольф. – 1883. – 17 с.
12. Рукавишников Г. Воспитание капризных детей. – Изд. 2-е. – СПб и М.: Изд. Т-ва М. О. Вольф. – 1883. – 16 с.
13. Сарапулова Є. Психолого-педагогічні основи навчально-виховної діяльності гувернера. – К.: МАУП, 2003. – С. 87-172
14. Ястребцев. О системе наук, приличных в наше время детям, назначаемым к образованнейшему классу общества. – Издание второе, умноженное и переработанное. – М.: Университетская типография, 1833.

Модуль 2. Технології роботи соціального гувернера з сімєю і дітьми різних вікових груп.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ №2.6 СІМ'Я ТА ЇЇ ВЛИВ НА ФОРМУВАННЯ ОСОБИСТОСТІ ДИТИНИ

1. Питання для фронтальної бесіди

- 1.1. Назвіть мету і основні завдання курсу “Технології роботи соціального гувернера”.
- 1.2. Які причини спонукають батьків звернутися до послуг гувернера?
- 1.3. Назвіть права і обов'язки гувернера в сім'ї.

2. Питання для обговорення

- 2.1. Функції та основні параметри сім'ї . Типологія сімей.
- 2.2. Вплив сім'ї на формування особистості дитини.
- 2.3. Проблеми батьків і дітей у сучасній сім'ї.
- 2.4. Соціально-виховна робота з молоддю як умова підготовки до сімейного виховання.

3. Теми наукових повідомлень

- 3.1. Стабільність шлюбу і сім'ї.
- 3.2. Специфіка виховання в одnodітній і багатодітній сім'ї.
- 3.3. Особливості виховання дітей із розлучених сімей.
- 3.4. Напрями та зміст соціально-педагогічної роботи з дітьми із проблемних сімей.

4. Питання для контрольної роботи

- 4.1. Психологічні механізми впливу батьків на дітей. Наведіть приклади.
- 4.2. Чи можна вивести з особистісних характеристик батьків чи методів їхнього виховання конкретні властивості особистості дитини? Відповідь обґрунтуйте.
- 4.3. Проаналізуйте відомі стилі сімейного виховання. Який із стилів є найоптимальніший для розвитку особистості дитини?
- 4.4. Які психологічні умови можуть забезпечувати оптимізацію стосунків батьків з дітьми, розвиток особистості дитини ?
- 4.5. Причини неадекватного ставлення батьків до дітей. Як неадекватне ставлення батьків до дитини спричинює відхилення в її психічному й особистісному розвитку ?
- 4.6. Причини жорстокого поводження з дитиною в сім'ї.
- 4.7. Який вплив матері на дитину ?
- 4.8. Яка роль і місце батька у сім'ї ?

- 4.9. Чим пояснюється обмеженість виховного впливу сім'ї на дитину ?
- 4.10. Які параметри визначають психологічну модель сім'ї ?
- 4.11. Охарактеризуйте моделі допомоги сім'ї.
- 4.12. Охарактеризуйте рівні емансипації дітей від батьків.

ЛІТЕРАТУРА

1. Бондарчук О. Психологія сім'ї. – К., 2001. – С. 4-30.
2. Вихователь-наставник – за і проти // Відкритий урок. – 2004. - № 13-16. – С.83.
3. Гувернантку замовляли?: «Круглий стіл» з проблем індивідуального виховання // Дошкільне виховання. – 1999. - № 4. – С. 10-11.
4. Карпенчук С. Теорія і методика виховання: Навч. посібник. – К.: Вища шк., 1997. – 304 с.
5. Лукашевич М., Мигович І. Теорія і методи соціальної роботи – К., 2003. – С. 151-155.
6. Осадча В. Батьки та діти. Відповідальність батьків за виховання, навчання і розвиток дітей // Діти “групи ризику”: психологічні, соціальні та правові аспекти. – К., 2001. – С. 122-127.
7. Пащенко М. Методика роботи з батьками // Практична психологія та соціальна робота. – 2003. - № 9. – С. 53-63.
8. Положення про вихователя-наставника (тьютора) // Відкритий урок. – 2004. - № 13-16. – С. 70-72.
9. “Приїзд гувернантки” – 94 // Нова освіта України. – К., 1994. – С. 10-11.
10. Сарапулова Є. Психолого-педагогічні основи навчально-виховної діяльності гувернера. – К.: МАУП, 2003. – С. 81-83.
11. Слюсаревський М. Деякі особливості сучасних уявлень молоді про шлюб // Практична психологія та соціальна робота. – 2004. - № 6. – С. 36-38.
12. Соціальна педагогіка /За ред. А. Капської. – К., 2003. – С. 194-206.
13. Соціальна робота. Навчальний посібник /За ред. А. Капської. – К., 2004. – С. 92-112.
14. Торохтий В. Методика діагностики психологічного здоров'я сім'ї // Практична психологія та соціальна робота. – 2003. - № 10 – С. 30-36.
15. Шинкаренко О. Жорстоке поводження в сім'ї: механізми та наслідки // Діти “групи ризику”: психологічні, соціальні та правові аспекти. – К., 2001. – С. 112-120.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ № 2.7. СІМЕЙНЕ ВИХОВАННЯ ЯК ОБЄКТ ДІЯЛЬНОСТІ СОЦІАЛЬНОГО ГУВЕРНЕРА

1. Питання для обговорення

- 1.1 Принципи сімейного виховання.
- 1.2 Виховний потенціал сім'ї.
- 1.3 Батьківський авторитет у вихованні дітей.

2. Наукові повідомлення

- 2.1. Виховання єдиної дитини у сім'ї.
- 2.2 Педагогічна майстерність батьків.
- 2.3 Вивчення сімейного ладу та психолого-педагогічної культури сім'ї.

3. Творче завдання.

- 3.1 Консультації для батьків (організувати консультативний пункт для батьків, що хочуть запросити гувернера; мають проблеми у вихованні дітей і ін.).

ЛІТЕРАТУРА

- 1.Бабенко К. Як спілкуватися з дитиною // Психологічна допомога сім'ї/ Упоряд. Т. Гончаренко. – К.: Вид. дім «Шкільний світ»: Вид. Л. Галіцина, 2005. – С. 110 -125.
- 2.Белочкина Ю.В., Згурская М.П., Росийчук Т.А. Пособие для гуверняни.—Харьков: Фолио, 2008.—415с.
- 3.Викофф Д., Юнелл Б.Ц. Воспитание без криков и шлепков. - М.: Дрофа, 2001.
- 4.Калошин В.Ф. Розвиток творчості учнів. Методичний посібник. / Калошин В.Ф., Гуменкж Д В. - К.: 2008. - 111с.
- 5.Ковбас Б., Костів В. Родинна педагогіка: У 3-х т. Том І. Основи родинних взаємовідносин. – Івано-Франківськ, 2006. – 288 с.
- 6.Куликова Г. А. Семейная педагогіка и домашнее воспитание. – М.: АКАДЕМІА, 1999. – 232 с.
- 7.Ле Шан З. Когда ваш ребенок сводит вас с ума: Пер. с англ.. - М.: Педагогика, 1990. -272с.
- 8.Педагогічний словник для молодих батьків. - К.: ДЦССМ, 2002. - 348с.
- 9.Поніманська ТІ. Дошкільна педагогіка: Навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів. - К.: „Академвидав", 2006.
- 10.Родителям и молодоженам: доктор Добсон отвечает на ваши вопросы. – М.: Центр общественных ценностей, 1991. – 575 с.
- 11.Романовська Д. Технології роботи з батьками. - К: Главник, 2007.

12. Туріщева Л. В. Робота шкільного психолога з батьками. Навчально-методичний посібник для вчителя. – Х.: Вид. група «Основа»: «Тріада +», 2007.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ № 2.8 – 2.9. ОСОБЛИВОСТІ РОБОТИ ГУВЕРНЕРА З ДІТЬМИ

1. Питання для обговорення

- 1.1 Особливості раннього дитинства як вікового періоду. Криза трьох років.
- 1.2 Характеристика дітей дошкільного віку. Криза шести-семи років.
- 1.3 Діагностика індивідуальних особливостей дошкільника: типу темпераменту, рис характеру, здібностей.
- 1.4 Врахування темпераменту у вихованні дитини.
- 1.5 Режим дня.

2. Наукові повідомлення

- 2.1. Самооцінка у дитини: методи підвищення.
- 2.2 Статеве виховання дошкільника.
- 2.3 Вплив телевізора на розвиток дитини.
- 2.4 Вплив дитячої літератури на розвиток дитини.

3. Творчі завдання.

- 3.1 Розробка і представлення індивідуального заняття з дитиною.
- 3.2 Проаналізувати педагогічну ситуацію і розробити варіанти її розв'язання за умови, якщо дитині, з якою працює гувернер:
 - від 3 до 5 років;
 - від 5 до 9 років.
- 3.3 Скласти розпорядок дня дитини:
 - дошкільника;
 - молодшого школяра.

ЛІТЕРАТУРА

1. Белочкина Ю.В., Згурская М.П., Росийчук Т.А. Пособие для гуверняни.—Харьков: Фолио, 2008.—415с.
2. Бабенко К. Як спілкуватися з дитиною // Психологічна допомога сім'ї / У поряд. Т.Гончаренко. - К.: Вид. дім „Шкільний світ”: Вид. Л.Галіцина, 2005. - С.110-125.

3. Бех Д.І. Виховання особистості. Навч.-метод. видання. - К.: Либідь, 2003.
4. Венгер А.А. Готов ли ваш ребенок к школе. - М., 1994.
5. Дошкільна педагогічна психологія / За ред. проф. Д.Ф.Ніколенка,- К.: „Вища школа”, 1987.- 184с.
6. Ильина М.Н. Подготовка к школе: развивающие тесты и упражнения. - СПб.: Пшер, 2006.-205с.
7. Педагогічний словник для молодих батьків. – К., 2003. – 348 с.
8. Поніманська ТІ. Дошкільна педагогіка: Навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів. - К.: „Академвидав”, 2006. – 252 с.
9. Романовська Д. Технології роботи з батьками. - К: Главник, 2007.
10. Туріщева Л. В. Робота шкільного психолога з батьками. Навчально-методичний посібник для вчителя. – Х.: Вид. група «Основа»: «Тріада +», 2007.
11. Широкова И. Б. Ваша любимая «проблема». Как помочь себе и ребенку. – СПб.: Речь, 2006.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ № 2. 10. ВИХОВАННЯ ДИТИНИ У ГРІ

1. Питання для обговорення

- 1.1 Особливості гри як засобу всебічного розвитку дитини. Класифікація дитячих ігор.
- 1.2 Поради соціального гувернера щодо формування ігрової діяльності у дітей.
- 1.3 Значення іграшки у вихованні дитини. Види та вимоги до іграшок.
- 1.4 Характеристика сучасних розвиваючих іграшок (динамічні іграшки, іграшки-вкладиші, конструктори, мозаїки, набори дитячої творчості, пазли, шнурівки та ін.). Відповідність іграшки віку дитини.

2. Самостійна робота

- 2.1. Описати дві гри для: дошкільників; молодших школярів; дітей середнього шкільного віку.
- 2.2. Складіть таблицю класифікацій дитячий ігор (К. Гроос, Ж. Піаже, К. Гарвей, П. Лесгафт та ін.). Порівняйте їх.
- 2.3. Складіть тези лекції для батьків на тему “Комп’ютерні технології в системі дошкільної освіти.”
- 2.4. Зробіть порівняльну характеристику функцій комп’ютерних програм різних напрямків для дошкільників.
- 2.5. Складання домашньої ігротеки.

3. Наукові повідомлення

- 3.1. Народні іграшки та їх педагогічне значення.
- 3.2. Історія виникнення і розвитку іграшки.
- 3.3 Рухливі ігри у домашніх умовах.

4. Питання для самоконтролю

- 4.1. У чому полягає своєрідність гри як діяльності дитини?
- 4.2. Назвіть і охарактеризуйте види ігор для дітей дошкільного віку.
- 4.3. Проаналізуйте виховні можливості різних видів іграшок.
- 4.4. Обґрунтуйте вимоги до підбору іграшок для дітей молодшого, середнього і старшого дошкільного віку.
- 4.5. Назвіть педагогічні умови ефективного використання ігрових форм організації діяльності учнів початкові класів.
- 4.6. Обґрунтуйте положення “комп’ютер є розвиваючим і збагачуючим засобом самостійної діяльності дітей”.

ЛІТЕРАТУРА

1. Артемова Л. Розвиток теорії та практики дитячої гри. Сторінки історії. // Дошкільне виховання . – 2001. - № 7 – С. 18-19.
2. Бегей В., Оліяр М. та ін. Ігрові форми організації навчальної діяльності учнів у школі I ступеня. – Львів, 1996. – С. 12-96.
3. Бурова А. Дидактичні ігри: організація та керівництво // Дошкільне виховання. – 2002 - № 7 – С. 12-14.
4. Бурова А. Керівництво сюжетно-рольовими іграми // Дошкільне виховання . – 2001. - № 7 – С. 20-22.
5. Макарова Л. Ігрові проблемно-практичні ситуації // Дошкільне виховання . – 2001. - № 1 – С. 18-19.
6. Низковська О. Рухлива гра розвиває творчість // Дошкільне виховання . – 2002 - № 2. – С. 12-13.
7. Поніманська І., Дичківська І. Дошкільна педагогіка. Практикум. – К., 2004. – С. 155-180.
8. Сарапулова Є., Панченко Г. Зимові народні ігри в дозвіллі дітей і молоді // Фізичне виховання в школі. – 1998. - № 4. – С. 12-14.
9. Шапрон А. Українська іграшка в дитячому садку // Дошкільне виховання . – 1999. - № 11-12. – С. 12-13.
10. Янківська О. Дидактичні ігри в дитячому садку . – К., 1995 – С. 25-66.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ № 2. 11.

МЕТОДИКА ПІДГОТОВКИ ДИТИНИ ДО ШКОЛИ

1.1 Питання для обговорення

1. Характеристика критеріїв готовності дитини до навчання у школі.
2. Адаптація до шкільного навчання.
3. Діагностика шкільної готовності, мотивації, рівня домагань, пізнавальних процесів, довільної поведінки дитини та ін.
4. Формування адекватної самооцінки дитини, психологічної стійкості, розвиток пізнавальних процесів (уваги, сприймання, мислення, пам'яті, уяви), тонкої моторики, вольових якостей, мовлення.

2. Самостійна робота

Підібрати методики діагностики.

Розробити поради для батьків першокласника.

3. Наукові повідомлення

3.1 Психологічна готовність дитини до шкільного навчання.

3.2 Особливості розвитку ліворуких.

3.2 Дитяча впертість: причини та поради.

ЛІТЕРАТУРА

1. Агапова І.А., Давидова М.А. Скоро в школу! Тесты, ігри і упражнения для дошкільнят. - М.: ООО «ИД РИПОЛ классик», ООО Издательство «ДОМ. XXI век», 2007. - 224с.
2. Белочкина Ю.В., Згурская М.П., Росийчук Т.А. Пособие для гуверняни.—Харьков: Фолио, 2008.—415с.
3. Бех Д.І. Виховання особистості. Навч.-метод. видання. - К.: Либідь, 2003.
4. Венгер А.А. Готов ли ваш ребенок к школе. - М., 1994.
5. Дошкільна педагогічна психологія / За ред. проф. Д.Ф.Ніколенка,- К.: „Вища школа”, 1987.- 184с.
6. Ильина М.Н. Подготовка к школе: развивающие тесты и упражнения. - СПб.: Пшер, 2006.-205с.
7. Педагогічний словник для молодих батьків. - К.: ДЦССМ, 2002. - 348с
8. Поніманська ТІ. Дошкільна педагогіка: Навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів. - К.: „Академвидав”, 2006.
9. Романовська Д. Технології роботи з батьками. - К: Главник, 2007.

Модуль 3. Особливості роботи соціального гувернера з різними категоріями вихованців

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ № 3. 12. ТЕХНОЛОГІЯ РОБОТИ СОЦІАЛЬНОГО ГУВЕРНЕРА З ДІТЬМИ З ОСОБЛИВИМИ ПОТРЕБАМИ

1. Питання для обговорення

- 1.1 Соціально-педагогічна підтримка сімей, що виховують дитину з особливими потребами. Робота з батьками.
- 1.2 Соціально-педагогічна допомога дітям, хворим на ДЦП.
- 1.3 Допомога соціального гувернера дітям із ЗПР.
- 1.4 Соціально-психологічна адаптація дітей, хворих на епілепсію.
- 1.5 Допомога соціального гувернера дітям, що мають аутизм.
- 1.6 Особливості роботи соціального гувернера з дітьми, що мають порушення слуху.
- 1.7. Особливості роботи соціального гувернера з дітьми, що мають порушення зору.

2. Наукові повідомлення

- 2.1 Основні тактики роботи соціального гувернера з батьками, що виховують дитину з особливими потребами.
- 2.2 Зміст індивідуальної роботи з дитиною з особливими потребами.
- 2.3 Дозвілля та культурна діяльність дітей з особливими потребами.

ЛІТЕРАТУРА

1. Ворощук О. Соціально-культурна реабілітація дітей з функціональними обмеженнями //Науковий часопис НПУ імені М. П. Драгоманова. Серія №11 Соціологія. Соціальна робота. Соціальна педагогіка. Управління: Зб. наукових праць. – К.: імені М.П. Драгоманова, 2007. – Вип..5. (Частина І). - С. 95-98.
2. Ворощук.О. Робота з людьми з особливими потребами / Методичні рекомендації. Івано –Франківськ, 2007. – 83 с.
3. Ворощук О. Реабілітація дітей з функціональними обмеженнями засобами мистецтва // Соціальний педагог. – 2008. - №9. – С. 42 – 45.
4. Ворощук О. Соціально-педагогічна робота з сімєю, яка виховує дитину з функціональними обмеженнями // Humanum. Międzynarodowe Studia Społeczno-Humanistyczne. Nr 1/2008. – Warszawa. – S. 159 – 166.
5. Ворощук О., Кецик У. Соціальні і психолого-педагогічні засади сімейного виховання дитини з особливими потребами // Вісник Прикарпатського університету. Педагогіка. 2008. Випуск XXII – XXIII. – С.

146 – 150.

6. Ворощук О., Лемко Г., Масевич Л. Изучение познавательной активности умственно отсталых детей с помощью игровой деятельности // Материалы международной научно-практической конференции к международному дню охраны психического здоровья 9-11 октября 2008г. Одесса. – Сумы «Университетская книга», 2009. – С. 11-19.

7. Ворощук О., Лемко Г. Вплив ігрових методик на розвиток розумово відсталих дітей // Вісник Черкаського університету. Серія педагогічні науки. Вип. 144. – 2009, С. 35-37.

8. Ворощук О. Соціально-культурна реабілітація дітей з функціональними обмеженнями засобами етнопедагогіки // Вісник Прикарпатського університету. Педагогіка. 2010. Випуск XXXI. – С. 130-134..

9. Дети группы риска в общеобразовательной школе / Под ред. С.В.Титовой. - СПб.: Питер, 2008.-240с.

10. Дивицына Н.Ф. Социальная работа с детьми группы риска / Н.Ф.Дивицына. - М.: Гуманитар.изд. центр ВЛАДОС, 2008.- 351с.

11. Кобилянська Л.І. Взаємодія соціального гувернера з сім'єю, що виховує дитину-інваліда // Теоретико-методичні проблеми виховання дітей та учнівської молоді. – збірник наукових праць. - Київ, 2002. - С.57-62.

12. Куликова Г.А. Семейная педагогика и домашнее воспитание.—М.: АСАБЕМІА, 1999.- 232с.

13. Пінчукова Л. Родина з дитиною-інвалідом // Соціальна психологія. – 2003. №2. – С. 126-133.

14. Щербакова К., Григоренко Г. У сім'ї росте дитина. – К.: Освіта, 1995. – 240 с.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ 3.13. ОСОБЛИВОСТІ ОРГАНІЗАЦІЇ НАВЧАННЯ ТА ВИХОВАННЯ ОБДАРОВАНОЇ ДИТИНИ

1. Питання для поглибленого вивчення

- 1.1 Типологія дитячої обдарованості.
- 1.2 Вплив родини на розвиток дитячої обдарованості.
- 1.3 Основні проблеми обдарованих дітей та методи роботи з ними.
- 1.4. Діти індиго: характеристика та напрямки роботи.

2. Теми наукових повідомлень

- 2.1 Дослідження структури індивідуальності обдарованої дитини.

- 2.2 Навчально-виховні заклади для обдарованих дітей.
- 2.3 Значення музики у житті дитини. Розвиток музичних здібностей.
- 2.4 Вплив малювання на розвиток творчих здібностей дитини.

3. Питання для самоконтролю

- 3.1 Розкрийте значення понять “обдарована дитина”, “талановита дитина”.
- 3.2 Які критерії вияву видів дитячої обдарованості?
- 3.3 У чому полягають відмінності дитячої обдарованості від дорослої?
- 3.5 Які причини утруднюють реалізацію здібностей обдарованих дітей?
- 3.6 Охарактеризуйте умови розвитку обдарованості дітей.
- 3.7 Які функції і завдання гувернера в індивідуальній роботі з обдарованими дітьми?

ЛІТЕРАТУРА

1. Архипова С, Майборода Г. Соціальна педагогіка: Навчально-методичний посібник. – Черкаси-Ужгород: Мистецька лінія, 2002. – С. 91-106.
2. Вихователь-наставник – за і проти // Відкритий урок. – 2004. - № 13-16. – С.83.
3. Ворощук О. Д. Соціально-педагогічна робота з обдарованими дітьми // *Materialy VI mezinarodni vedecko-prakticka conference “Europejska nauka XXI powiek - 2010”*. – Volume 10. Pedagogiczne nauki. Filozofia: Przemysl. Nauka I studia. – S. 96-98.
4. Гільбух Ю. Розумово обдарована дитина. – К., 1993. – 77 с.
5. Заброцький М. Вікова психологія – К., 2002. – С. 31-97.
6. Закон України “Про виховання дітей та молоді” // Освіта України. – 14 вер. 2004. - № 72. – С. 4-6.
7. Лейтес Н. Об умственной одаренности. – М., 1960. – 64 с.
8. Пащенко М. Методика роботи з батьками // Практична психологія та соціальна робота. – 2003. - № 9. – С. 53-63.
9. Педагогічний словник для молодих батьків. – К., 2003. – 348 с.
10. Поніманська І., Дичківська І. Дошкільна педагогіка. Практикум. – К., 2004. – С. 52-208.
11. Сарапулова Є. Виховання обдарованої дитини // Початкова школа. – 2000. - № 2. – С. 3-4.
12. Соціальна педагогіка /За ред. А. Капської. – К., 2003. – С. 194-206.
13. Соціальна робота. Навчальний посібник /За ред. А. Капської. – К., 2004. – С. 92-112.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ 3.14 -3.15. ТЕХНОЛОГІЯ ОРГАНІЗАЦІЇ ДОЗВІЛЛЯ ДИТИНИ У РОДИННОМУ КОЛІ

1. Питання для поглибленого вивчення.

1. Дозвільно-оздоровча сфера сім'ї. Функції, рівні, закономірності дозвілля.
2. Значення сімейних традицій у житті родини.
3. Свята, обряди в родинному колі: родини, хрестини, дні народження, новосілля, похорони.

2. Теми наукових повідомлень

- 2.1 Народні звичаї та свята у сімейному дозвіллі.
- 2.2 Релігійне виховання у сім'ї.

3. Самостійна робота

- 3.1 Розробити та представити сценарій сімейного свята для дитини.
- 3.2 Розробити план походу, екскурсії (в парк, кінотеатр, кафе та ін.)

ЛІТЕРАТУРА

1. Завацька Л.М. Технології професійної діяльності соціального педагога. Навчальний посібник для ВНЗ. - К.: Видавничий Дім „Слово”, 2008. - 240с.
2. Ковбас Б., Костів В. Родинна педагогіка: У 3-х т. Том І. Основи родинних взаємовідносин. – Івано-Франківськ, 2006. – 288 с.
3. Куликова Г.А. Семейная педагогика и домашнее воспитание.—М.: АСАБЕМІА, 1999.- 232с.
4. Романовська Д. Технології роботи з батьками. - К: Главник, 2007.
5. Щербакова К., Григоренко Г. У сім'ї росте дитина. – К.: Освіта, 1995. – 240 с.
6. <http://www.babyzone.org.ua>
7. <http://www.governor.ru>
8. <http://www.guvernanti.ru>
9. <http://www.guvernator.ru>

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ 3.16

СОЦІАЛЬНЕ ГУВЕРНЕРСТВО У ДБСТ

1. Питання для поглибленого вивчення.

- 1.1. Проблеми адаптації дитини до життя у ДБСТ (чи прийомній сім'ї).
Напрямки діяльності та функції соціального гувернера у ДБСТ.
- 1.2. Методи виховання дітей у прийомних сім'ях та ДБСТ.
- 1.3. Формування ідентичності дитини та підвищення її самооцінки.
- 1.4. Попередження та виникнення конфліктів у ДБСТ.

2. Теми наукових повідомлень

- 2.1. Формування усвідомленого батьківства у прийомних батьків.
- 2.2. Поради батькам-вихователям щодо деяких поведінкових, емоційних проблем дітей (крадіжки, вживання нецензурних слів, шантаж батьків, депресії) та проблем в інтелектуальному розвитку

ЛІТЕРАТУРА

1. Дитина в дошкільні роки. Програма розвитку, навчання та виховання дітей. - 2-ге вид.-Запоріжжя: ТОВ „ШПС" ЛТД, 2004. - 268с.
2. Комарова Н.М., Пеша І.В., Посібник для соціальних працівників щодо підготовки та соціального супроводу прийомних сімей та дитячих будинків сімейного типу: У 2-х кн. — К.: Держсоцслужба, 2006.
3. Настольная книга приемного родителя. – СПб.: санкт-Петербургская общественная организация «Врачи детям», 2007. – 128 с.
4. Пеша І. В. Дитячі будинки сімейного типу як особлива форма сімейної опіки над дітьми сиротами, позбавленими батьківського піклування // Український соціум. – 2003. - №1. –С. 72 – 80.
5. Технологія роботи з різними категоріями клієнтів центрів соціальних служб для молоді: Методичний посібник / С.В. Толстоухова, О.О. Яременко, О.В. Вакуленко та ін. - К.: ДЦССМ, Державний ін-т проблем сім'ї та молоді, 2003. - 88 с.
6. Тюптя Л. Т., Іванова Л. Б. Соціальна робота: теорія і практика: Навчальний посібник. – 2-ге вид.перероб. і доп. – К.: Знання. – 2008. – 574 с.

САМОСТІЙНА РОБОТА

Модуль 1. Теоретичні основи функціонування інституту соціального гувернерства

Тема 1. Виникнення гувернерства у світовій суспільній цивілізації

1. Особливості гувернерського виховання у східнослов'янському суспільстві..
2. Провідні тенденції розвитку гувернерства в епоху Ренесансу.

Тема 2. Характеристика гувернерства в кінці XVIII-XIX ст. Гувернерські методики гувернерського виховання в Російській імперії

1. Домашнє виховання в теорії та практиці українських педагогів. Виховна концепція Г.С.Сковороди.
2. Які методичні рекомендації з питань розробив Ф. Бекон.
3. Проаналізуйте становлення гувернерства в Росії у Х\II – XIX ст.
4. Методи економічного виховання дитини дошкільного віку.
5. Способи навчання читання.

Тема 3. Функціонування гувернерства у XX – на початку XXI ст.

1. Підготовка гувернерів в Україні та за кордоном.
2. Тенденції розвитку гувернерства в Україні та за кордоном на сучасному етапі.
3. Місце та роль гувернера у суспільстві та родині з погляду світової літературної та педагогічної спадщини.
4. Формування професійної компетентності соціального гувернера.
5. Розвиток комунікативних здібностей гувернера.

Модуль 2. Технології роботи соціального гувернера з дітьми дошкільного та молодшого шкільного віку.

Тема 4. Зміст та особливості діяльності сімейного соціального гувернера -соціального педагога

1. Проблеми сім'ї та соціально-емоційний розвиток дитини.
2. Педагогічна майстерність батьків.
3. Творче розвиваюче середовище у сімейному вихованні. Складання домашньої ігротеки.

Тема 5. Особливості роботи соціального гувернера з дітьми дошкільного і молодшого шкільного віку

1. Методи виховання дітей.
2. Особливості методів навчання дітей дошкільного віку.
3. Розвиток здібностей у дітей дошкільного віку.
4. Розвиток пізнавальної активності дитини молодшого шкільного віку.
5. Дидактичні ігри у роботі соціального гувернера з дітьми молодшого шкільного віку.
6. Роль самооцінки у розвитку дитини.

Тема 6. Авторські методики раннього розвитку дітей

1. Методика раннього розвитку Франсуази Дольто.
2. Фізичне виховання за методикою Нікітіних.

Тема 7. Профілактика емоційних та поведінкових проблем у дошкільному віці

1. Особливості емоційного розвитку дітей дошкільного віку.
2. Виховання у дитини позитивного ставлення до життя. Практичні поради щодо подолання дитячих лінощів та брехливості.

Модуль 3. Особливості діяльності соціального гувернера з різними категоріями вихованців

Тема 8. Технологія роботи соціального гувернера з дітьми з особливими потребами та їх батьками

1. Моделі інвалідності у світовій практиці.
2. Особливості роботи з сім'ями, які виховують дітей з особливими потребами: досвід європейських країн та України.

Тема 9. Особливості організації навчання та виховання обдарованої дитини

1. Розвиток дитячої обдарованості у загальноосвітніх школах.
2. Психолого-педагогічний інструментарій діагностики дитячої обдарованості.

Тема 11. Соціальне гувернерство в дитячому будинку сімейного типу (ДБСТ)

1. Дитячі будинки сімейного типу як важливий соціальний інститут. ДБСТ на Івано-Франківщині.
2. Вплив спадковості на поведінку дітей, які виховуються у прийомних, сім'ях та ДБСТ.

ПРОГРАМОВІ ВИМОГИ ДО ІСПИТУ

1. Підходи світової науки до виникнення гувернерства як системи формування особистості.
2. Гувернерське виховання в країнах Стародавнього Сходу.
3. Система гувернерського виховання в Стародавній Греції.
4. Індивідуалістичні підходи до виховання в Стародавньому Римі.
5. Домашнє навчання і виховання в Київській Русі.
6. Педагогічна система Середньовіччя.
7. Індивідуалістична педагогіка епохи Відродження та Реформації.
8. Основні педагогічні течії середини XVI ст.
9. Система домашнього виховання Ф. де Ламотта де Фенелона.
10. М. Монтень про систему домашнього виховання (“Досвіди”).
11. Ж. Ж. Руссо – теоретик натуралістичного руху і природного виховання. Погляди на індивідуальне виховання (“Еміль, або Про виховання”).
12. Дидактична система І. Базедова («Методика для батьків матерів сімейств і народів», «Початкова праця»).
13. Педагогічна система видатних українських педагогів XVI – XVIII ст. (Г. Сковорода, С. Полоцький, Є. Савицький та ін.).
14. Особливості індивідуального виховання в Україні в епоху Відродження.
15. Розвиток гувернерства у XIX ст.
16. Основні педагогічні течії XIX ст.
17. Й. Г. Песталоцці про домашнє виховання (“Листи вчителю Петерсену”, “Лінгард і Гертруда”).
18. Й. Герbart про індивідуалізацію навчально-виховного процесу (“Загальна педагогіка, виведена з цілей виховання”).
19. Ф. Фребель про мету виховання.
20. А. Дістервег про індивідуальний підхід у вихованні (“Керівництво до освіти німецьких учителів”).
21. Система виховання Г. Спенсера.
22. Законодавчі акти XIX ст., які контролювали систему домашнього навчання і виховання.
23. Розвиток гувернерства в Україні з кінця XVIII до 1917р.
24. Основні педагогічні течії кінця XIX – поч. XX ст.
25. Дж. Локк про переваги індивідуального виховання перед суспільним у творі “Думки про виховання”.
26. Розвиток гувернерської системи виховання у XX – XXI ст. у розвинених країнах.

27. Місце губернерського домашнього навчання і виховання у радянській системі освіти.
28. Періодизація системи домашнього виховання різних епох.
29. “Материнська школа” Я.А. Коменського – класика світової педагогічної літератури.
30. Основні положення концепції Ястребцева про губернерське виховання і навчання дитини.
31. Педагогічна цінність праць Г. Рукавишнікова ”Виховання обдарованої дитини”, “Виховання вередливої дитини”.
32. А. Наумова про індивідуальне виховання («Поради про виховання дітей»).
33. Е. д’Ерікур про систему виховання.
34. П. Лесгафт та О. Лазурський про губернерське виховання.
35. І. Самойлович про шкідливість неправильного виховання («Домашнє виховання»).
36. А. Комб про помилки у сімейному вихованні («Помилки й прорахунки у вихованні дітей»).
37. М. Даниленко про губернерське виховання дітей в установах закритого типу («Нариси про виховання дітей»).
38. Д. Остен-Саксен та його виховна система («Думки про виховання дітей і поради дітям моїм, коли Бог благословить їх добрими дружинами й дітьми»).
39. Ф. Кочержинський про навчання за звуковим методом («Кілька роз’яснень до навчання грамоти за звуковим способом»).
40. І. Паульсон про методикау навчання читання («Методика грамоти за історичними й теоретичними відомостями»).
41. Система навчання читання Ф. Грекова.
42. В. Волкович та С. Лібрович про значення книжки в житті дитини.
43. Методика навчання молодших школярів С. Лисенкової.
44. Дидактична система В. Шаталова.
45. Методика навчання Є. Ільїна.
46. Нові індивідуалізовані підходи в педагогічній теорії й практиці ХХ – початку ХХІ ст.
47. Еволюція освітніх систем у найрозвиненіших країнах світу.
48. Індивідуальне домашнє виховання у Франції.
49. Система домашнього виховання в США.
50. Губернерство в Англії.
51. Конвенція ООН про права дитини.
52. Закон України “Про виховання дітей та молоді”.
53. Права та обов’язки губернера в сім’ї.
54. Функції та основні параметри сім’ї. Типологія сімей.
55. Вплив сім’ї на формування особистості дитини.

56. Роль тестування в загальному процесі вивчення педагогом особистості дитини.
57. Методика проведення тестування з різними віковими групами.
58. Поняття про “зону найближчого розвитку” та “сенситивні періоди розвитку”. Ампліфікація.
59. Вікова періодизація (за Д. Ельконіним).
60. Закономірності та фактори розвитку особистості.
61. Моральні норми соціально-педагогічної роботи гувернера в сім'ї.
62. Основні принципи соціально-педагогічної роботи гувернера в сім'ї.
63. Компоненти комунікативної компетенції гувернера.
64. Специфіка навчання дітей у сім'ї іноземних мов, музики, танцю, образотворчого мистецтва.
65. Методика підготовки дитини до школи та надання допомоги у приготуванні домашніх завдань.
66. Специфіка індивідуальної роботи з дітьми дошкільного віку.
67. Специфіка індивідуальної роботи з дітьми шкільного віку.
68. Специфіка індивідуальної роботи з підлітками.
69. Особливості девіантної та делінквентної поведінки підлітків.
70. Особливості педагогічної профілактики адиктивної поведінки підлітків.
71. Акцентуації характеру.
72. Агресивність, демонстративність, депресивність: основні характеристики та рекомендації по взаємодії
73. Неврози: причини виникнення та шляхи подолання.
74. Характеристика творчої обдарованості дитини.
75. Типологія обдарованості.
76. Завдання гувернера в індивідуальній роботі з обдарованими дітьми.
77. Організація дозвілля дітей у сім'ї.
78. Гра – засіб всебічного розвитку дитини.
79. Класифікація дитячих ігор.
80. Освітня та виховна цінність іграшки. Сучасна класифікація іграшок, вимоги до них.
81. Ігрові форми організації діяльності молодших школярів.
82. Комп'ютер і здоров'я дитини молодшого шкільного віку.
83. Мета і завдання фізичного виховання дітей в сім'ї.
84. Поняття про режим дня та засоби його здійснення в сім'ї.
85. Формування культурно-гігієнічних навичок дітей дошкільного віку.
86. Теоретичні засади розумового виховання дітей.
87. Сенсорне виховання дітей дошкільного віку.
88. Виховання у дітей розумової активності.
89. Завдання і зміст морального виховання дітей.
90. Виховання у дітей гуманних почуттів.
91. Виховання вольової поведінки та дисциплінованості.

92. Виховання у дітей культури поведінки.
93. Виховання самостійності у дошкільному віці.
94. Виховання чесності і правдивості у дітей. Розвиток почуття справедливості.
95. Виховання у дошкільнят почуття самоповаги і власної гідності.
96. Можливості розвитку у дошкільнят відповідальності та почуття обов'язку.
97. Трудове виховання дітей дошкільного віку. Ознайомлення дітей з працею дорослих.
98. Економічне виховання.
99. Екологічне виховання. Проблеми пов'язані з вихованням у дітей культури поведінки на природі.
100. Зміст і завдання естетичного виховання.
101. Особливості роботи з сім'ями, що виховують дітей з особливими потребами: досвід європейських країн та України.
102. Типологія дитячої обдарованості. Проблеми обдарованих дітей.
103. Умови розвитку обдарованості дитини. Роль родини у розвитку обдарованості.
104. Психолого-педагогічний інструментарій діагностики дитячої обдарованості.
105. Діти індиго та особливості соціально-педагогічної роботи з ними.
106. Технологія організації дозвілля в родинному колі.
107. Соціальне гувернерство в дитячому будинку сімейного типу.
108. Формування усвідомленого батьківства у прийомних батьків.
109. Методи виховання дітей у прийомних сім'ях та ДБСТ.
110. Попередження та виникнення конфліктів у ДБСТ.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА З КУРСУ

1. Агапова И.А., Давидова М.А. Скоро в школу! Тесты, игры и упражнения для дошколят. - М.: ООО «ИД РИПОЛ классик», ООО Издательство «ДОМ. XXI век», 2007. - 224с.
2. Азаров Ю. Семейная педагогика. – 2-е изд., перераб. и доп. – М.: Политиздат, 1985. – 238 с.
3. Антология педагогической мысли Древней Руси и Русского государства XIV – XVII вв. / Сост. С. Бабишин, Б. Митюров. – М.: Педагогика, 1985. – 363 с.
4. Антология педагогической мысли Украинской ССР / Сост. Н. Калиниченко. – М.: Педагогика, 1988. – 640 с.
5. Архипова С, Майборода Г. Соціальна педагогіка: Навчально-методичний посібник. – Черкаси-Ужгород: Мистецька лінія, 2002. – 268 с.
6. Бабенко К. Як спілкуватися з дитиною // Психологічна допомога сім'ї / У поряд. Т.Гончаренко. - К.: Вид, дім „Шкільний світ”: Вид. Л.Галіцина, 2005. - С.110-125.
7. Бардінов А. Підготовка гувернанток в Єпархіальних жіночих училищах / Зб. наук. Праць Полтавського педагогічного університету імені В. І. Короленка. – Сер.: Педагогічні науки. – Полтава, 2003. Вип..5 (32).
8. Баркан А. Его величество ребенок, какой он есть. Тайны и загадки. – М.: столетие, 1996. – 363 с.
9. Белочкина Ю.В., Згурская М.П., Росийчук Т.А. Пособие для гуверняни.—Харьков: Фолио, 2008.—415с.
10. Бех Д.І. Виховання особистості. Навч.-метод. видання. - К.: Либідь, 2003.
11. Бондарчук О. Психологія сім'ї. – К., 2001. – 95 с.
12. Венгер А.А. Воспитание и обучение (дошкольный возраст). - М., 1969.
13. Венгер А.А. Готов ли ваш ребенок к школе. - М., 1994.
14. Викофф Д., Юнелл Б.Ц. Воспитание без криков и шлепков. - М.: Дрофа, 2001.
15. Винникот Д. Разговор с родителями. – М.: Класс, 1994. – 112 с.
16. Гильбух Ю.З. Внимание: одаренные дети. - М., 1991.
17. Гончаренко С. Український педагогічний словник. – К.: Либідь, 1997. – 374 с.
18. Данилін О.В. Особистісно-орієнтований освітній процес у домашньому навчанні /У Наука і сучасність. -К: Логос, 2001. -Т.ХХІХ.-С.66-72.
19. Дети группы риска в общеобразовательной школе / Под ред. С.В.Титовой. - СПб.: Питер, 2008.-240с.
20. Дети социального риска и их воспитание. Учебно-методическое пособие /Под науч. ред. Л.М.Шипицьшой. - СПб.: Издательство «Речь». - 2003. - С.93-97.

- 21.Джуринский А. История зарубежной педагогики: Учебное пособие для вузов. – М.: Изд. группа «Форум». – ИНФРА-М, 1998. – 272 с.
- 22.Дивицына Н.Ф. Социальная работа с детьми группы риска / Н.Ф.Дивицына. - М.: Гуманитар.изд. центр ВЛАДОС, 2008.- 351с.
- 23.Дидактичні ігри і заняття з дітьми раннього віку. За ред. Є.І.Радіної, М.І.Попової. - К.: „Радянська школа”, 1975. - 160с.
- 24.Дитина в дошкільні роки. Програма розвитку, навчання та виховання дітей. - 2-ге вид.-Запоріжжя: ТОВ „ШПС” ЛТД, 2004. - 268с.
- 25.Діти “групи ризику”: психологічні, соціальні та правові аспекти. – К., 2001. – 192 с.
- 26.Дошкільна педагогічна психологія / За ред. проф. Д.Ф.Ніколенка,- К.: „Вища школа”, 1987.- 184с.
- 27.Дошкольная педагогика /За ред. В. Ядэшко. – М., 1978. – 416 с.
- 28.Жураковский Г. Очерки по истории античной педагогики. – М.: АПН РСФСР, 1963. – 510 с.
- 29.Заброцький М. Вікова психологія – К., 2002. – 104 с.
- 30.Завацька Л.М. Технології професійної діяльності соціального педагога. Навчальний посібник для ВНЗ. - К.: Видавничий Дім „Слово”, 2008. - 240с.
- 31.Закон України “Про виховання дітей та молоді”// Освіта Україна. – 14 вер. 2004. - № 72. – С. 4-6.
- 32.Запобігання відхиленням у поведінці школярів / Б.С.Кобзар, Є.І.Петухов, І.О.Литвиноз та ін.; За ред. Б.С.Кобзаря, Є.І.Петухова. - К.: Вища шк., 1992. - 143 с.
- 33.Златоструй. Древняя Русь. X – XIII вв. /Сост. А. Кузьмина, А. Карпова. – М.: Молодая гвардия, 1990. – 302 с.
- 34.Ильина М.Н. Подготовка к школе: развивающие тесты и упражнения. - СПб.: Пшер, 2006.-205с.
- 35.История педагогики: Учеб. пособ. для студентов пед. институтов / Под ред. М. Шабаяевой. – М.: Просвещение, 1981. – 367 с.
- 36.История социальной педагогики: Хрестоматия-учебник: Учеб. пособие/ Под. ред. М. Галагузовой. – М.: Гуманитарный изд. Центр ВЛАДОС, 2000. – 544 с.
- 37.Історія педагогіки / За ред. М. Гриценка. – К.: Вища школа, 1973. – 447 с.
- 38.Історія світової культури: Навч. посібник /Керів. Л. Левчук. – 2-е вид., перероб. і доп. – К.: Либідь, 1999. – 368 с.
- 39.Калошин В.Ф. Развитие творчості учнів. Методичний посібник. / Калошин В.Ф., Гуменкж Д В. - К.: 2008. - 111с.
- 40.Капская А.Ю., Мирончик Т.Л. „Подарки фей”. Развивающая сказкотерапия для дошкольников. - СПб.: Речь, 2006. - 96с.
- 41.Капська А.И. Соціальна робота: деякі аспекти роботи з дітьми та молоддю: навчально-методичний посібник.- К.: УДЦССМ, 2001.- 220с.

42. Кинелев В., Миронов В. Образование, воспитание, культура в истории цивилизации. – М.: Гуманит. Издат. Центр ВЛАДОС, 1998. – 520 с.
43. Кобилянська Л.І. Взаємодія соціального гувернера з сім'єю, що виховує дитину-інваліда // Теоретико-методичні проблеми виховання дітей та учнівської молоді. – збірник наукових праць. - Київ, 2002. - С.57-62.
44. Ковбас Б., Костів В. Родинна педагогіка: У 3-х т. Том І. Основи родинних взаємовідносин. – Івано-Франківськ, 2006. – 288 с.
45. Комарова Н.М., Пеша І.В, Посібник для соціальних працівників щодо підготовки та соціального супроводу прийомних сімей та дитячих будинків сімейного типу: У 2-х кн. — К.: Держсоцслужба, 2006.
46. Комунікативна професійна компетентність як умова взаємодії соціального працівника з клієнтом /За ред. А. Капської. – К., 2003. – 87 с.
47. Конвенція ООН про права дитини.
48. Козлова С.А., Куликова Т.А. Дошкольная педагогика: учебное пособие для студ. сред.пед. учеб. заведений.- 2-е изд., пере раб. и доп. - М.: Издательский центр „Академия”, 2000. -416с.
49. Кононко О.Л. Соціально-емоційний розвиток особистості (в дошкільному дитинстві): Навч. посіб. для вищ. навч. закладів. - К.: Освіта, 1998. - 255с.
50. Кравець В. Зарубіжна школа і педагогіка ХХ ст. – Тернопіль, 1996. – 290 с.
51. Кравець В. Історія класичної зарубіжної педагогіки та шкільництва.– Тернопіль, 1996.–436с.
52. Кузьмінський А.І., Омеляненко В.Л. Педагогіка родинного виховання: Навч.посіб. - К,: Знання, 2006. – 324 с.
53. Куликова Г.А. Семейная педагогика и домашнее воспитание.—М.: АСАБЕМІА, 1999.- 232с.
54. Ласло Маккай. Мир Ренессанса. – Будапешт: Корвина, 1984. – 168 с.
55. Ле Шан З. Когда ваш ребенок сводит вас с ума: Пер. с англ.. - М.: Педагогика, 1990. -272с.
56. Левківський М. Історія педагогіки: Підручник. – Київ, Центр навчальної літератури, 2003. – 360 с.
57. Линьова І.О. Вплив родини на розвиток обдарованості дитини // Обдарована дитина,.. - 2006.-№5.-С.41-45.
58. Лодкина Т.В. Социальная педагогика. Защита семьи и детства. Учеб. Пособие для студ выгсших учеб. заведений. - М.: Издательский центр «Академия», 2003.- 192с.
59. Лукашевич М., Мигович І. Теорія і методи соціальної роботи –К., 2003.–168 с.
60. Любар О., Стельмахович М. Історія української школи і педагогіки. – К., 2003. – 450 с.

61. Лютова Е.К., Моница Г.Б. Шпаргалка для родителей: Психокоррекционная работа с гиперактивными, агрессивными, тревожными и аутичными детьми. - СПб. 1 Издательство „Речь“, 2007. -136с.
62. Малякко. Програма виховання дітей дошкільного віку. – К., 1991 – 198 с.
63. Нагавкина Л. и др. Социальный педагог: введение в должность / Сб. материалов. - СПб.: КОРС, 2000. – 272 с.
64. Нариси історії українського шкільництва (1905-1933): Навч. посібник / Упоряд. О.Сухомлинська. – К.: Заповіт, 1996. – 304 с.
65. Немов Р. Психологія. – М., 1995. – 496 с.
66. Педагогічний словник для молодих батьків. – К., 2003. – 348 с.
67. Петрашак Т. Інтегрований театр, як засіб соціально-педагогічної, психологічної реабілітації // Соціальний працівник. – 2007. - №13. – С. 26 – 29.
68. Пеша І. В. Дитячі будинки сімейного типу як особлива форма сімейної опіки над дітьми сиротами, позбавленими батьківського піклування // Український соціум. – 2003. - №1. –С. 72 – 80.
69. Пінчукова Л. Родина з дитиною-інвалідом // Соціальна психологія. – 2003. – №2. – С. 126 – 133.
70. Поніманська І., Дичківська І. Дошкільна педагогіка. Практикум. – К., 2004. – 352 с.
71. Поніманська ТІ. Дошкільна педагогіка: Навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів. - К.: „Академвидав“, 2006. – 252 с.
72. Родителям и молодоженам: доктор Добсон отвечает на ваши вопросы. – М.: Центр общественных ценностей, 1991. – 575 с.
73. Романовська Д. Технології роботи з батьками. - К: Главник, 2007.
74. Савельєва Н.М. Гувернерство як вид професійної діяльності // Полтавський держ.пед. ун-т імені В.Г.Короленка. Зб. наук, праць. Сер.: Пед. науки. - Полтава, 2003. - Вип.1/2 (28-29).
75. Самне лучшие методики воспитания ребенка / Авт-сост. В. Гримм.— Донецк: ООО «Агентство Мультипресс», 2007.—288с.
76. Сарапулова Є. Виникнення і розвиток гувернерства в Україні // Рідна школа.—2001.— №7.
77. Сарапулова Є. Психолого-педагогічні основи навчально-виховної діяльності гувернера. – К.: МАУП, 2003. – 264 с.
78. Сарапулова Є.Г. Історичний досвід фахової підготовки гувернерів у Російській імперії // Педагогіка і психологія. - 2000.- №3. - С. 140-147.
79. Сарапулова Є.Г. Організація системи домашнього навчання і виховання на державному рівні // Педагогіка і психологія. - 2000. - №2. — С. 131-137.
80. Сисоєва С., Соколова І. Нариси з історії розвитку педагогічної думки. – К., 2003. – 308 с.

81. Сорочинська В. Організація роботи соціального педагога: Навчально-методичний посібник. – Вінниця, 2003. – 198 с.
82. Соціальна педагогіка / За ред. А. Капської. – К., 2003. – 256 с.
83. Соціальна робота з молоддю сім'єю / Упоряд. З. Зайцева. – К., 1997. – 40 с.
84. Соціальна робота. Навчальний посібник / За ред. А. Капської. – К., 2004. – 365 с.
85. Справ очник гувернера/авт.-сост. Т. М. Ткачук. – М.: АСТ: Донецк: Стакер, 2006. – 141 с.
86. Стинська В. Робота гувернера: історико-педагогічний аспект. Методичні рекомендації. – Івано-Франківськ, 2005. – 72 с.
87. Технологія роботи з різними категоріями клієнтів центрів соціальних служб для молоді: Методичний посібник / С.В. Толстоухова, О.О. Яременко, О.В. Вакуленко та ін. - К.: ДЦССМ, Державний ін-т проблем сім'ї та молоді, 2003. - 88 с.
88. Трубавіна І. Етика соціально-педагогічної роботи з сім'єю. – К., 2001. – 70 с.
89. Туріщева Л. В. Робота шкільного психолога з батьками. Навчально-методичний посібник для вчителя. – Х.: Вид. група «Основа»: «Тріада +», 2007.
90. Фіцула М. Педагогіка. Посібник. – К., 2000. – 542 с.
91. Формування здорового способу життя молоді: стратегія розвитку українського суспільства / Яременко О., Вакуленко О. Тв ін. – К., 2004. – Кн. 1. – 164 с.
92. Широкова И. Б. Ваша любимая «проблема». Как помочь себе и ребенку. – СПб.: Речь, 2006.
93. Щербакова К., Григоренко Г. У сім'ї росте дитина. – К.: Освіта, 1995. – 240 с.
94. Щербакові К. Й., Григоренко Г. І. У сім'ї росте дитина. – К.: Освіта, 1995. – 240 с.
95. Яценко Т. Активная социально-психологическая подготовка учителя к общению с учащимися. – К., 1993. – 208 с.
96. <http://www.babyzone.org.ua>
97. <http://www.razumniki.ru>
98. <http://www.governor.ru>
99. <http://www.guvernanti.ru>
100. <http://www.guvernator.ru>
101. <http://www.kinderfest.ru>
102. <http://www.7ya.ru>

ЗМІСТ

ЗМІСТ

ВСТУП.....	3
ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН КУРСУ.....	5
ЗМІСТ ЛЕКЦІЙ.....	7
ЗМІСТ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ.....	11
САМОСТІЙНА РОБОТА.....	31
ПРОГРАМОВІ ВИМОГИ ДО ІСПИТУ.....	34
РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА З КУРСУ.....	38